

ἀποβλέπων εἰς τὸ κύριον ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ σηκῷ, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς τοῦ περιβόλου πτερωτὰς Νίκας. Γνωστὸν δ' ἄλλως εἶνε ὅτι ἡ Νίκη ἀπεικονίζετο ὡς ἄπτερος νέα κόρη με καρπὸν βροίας, σύμβολον τῆς ἀφθονίας, εἰς τὴν δεξιάν καὶ με κράνος, σύμβολον πολεμικῆς ἀνδρείας, εἰς τὴν ἀριστεράν: «Νίκη Ἀθηνᾶ. Λυκοῦργος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἱερείας. Ὅτι δὲ Νίκης Ἀθηνᾶς ζῶον ἄπτερον ἔχον ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ βροίαν, ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ κράνος, ἐτιμάτο παρ' Ἀθηναίους, δεδήλωκεν Ἡλιόδωρος ὁ περιηγητὴς ἐν πρώτῳ περὶ Ἀκροπόλεως.»

Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐκ πλκικῶν ἤδη χρόνων κατ' ὀλίγον ἐχωρίζετο ἡ τῆς Νίκης ἰδέα ἀπὸ τὴν τῆς Ἀθηνᾶς αὐτῆς, καὶ ἀπεικονίζετο ἡ Νίκη πτερωτή: διότι ὁ Ἀριστοφάνης αὐτὸς ἀναφέρει (ἐν ἀπ. παρ' Ἀθην. 13, 2 σ. 563 Β.) μῦθον, καθ' ὃν οἱ θεοὶ ἀποδιώξαντες τὸν Ἐρωτα ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ φοβούμενοι μὴ ἐπανέρχόμενος σκανδαλίξῃ αὐτοῦς, ἀπέκοψαν τὰ πτερά αὐτοῦ καὶ παρεχώρησαν αὐτὰ τῇ Νίκῃ:

Ἀποκόψαντες αὐτοῦ τὰ πτερά
ἔνα μὴ πέτηται πρὸς τὸν οὐρανὸν πάλιν,
θεοῦ αὐτὸν ἐφυγάδευσαν ὡς ἡμᾶς κάτω·
τὰς δὲ πτέρυνας ἃς εἶχε τῇ Νίκῃ φορεῖν
ἔκοψαν.

Ἄλλαχοῦ ἀναφέρει αὐτὴν ἔχουσαν χρυσᾶς πτέρυγας (ἐν Ὁρν. 574):

Αὐτὴ Νίκη πέτεται πτερόγῳιν χρυσαῖν,
ἐνθα ὁ σχολιαστὴς αὐτοῦ προστίθεισι: «νεωτερικὸν τὸ τὴν Νίκην καὶ τὸν Ἐρωτα ἐπτερωθῆσαι.» Ἀπὸ τῶν χρόνων λοιπὸν τοῦ Ἀριστοφάνους χωρισθείσης, ὡς εἵπομεν, τῆς ἰδέας τῆς Ἀθηνᾶς ἀπὸ τὴν τῆς Νίκης, χωριστάνετο αὐτὴ ὡς πτερωτὴ νέα κόρη, συνηθέστατα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Διὸς, τῶν τῆς Νίκης παρόχων· τοιαύτην παρέστησεν αὐτὴν ὁ Φειδίας ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς ἐν τῷ Παρθενῶνι Ἀθηνᾶς, Νικηφόρου διὰ τοῦτο κληθείσης, καὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς· κατὰ μίμησιν τῆς Ἀθηναϊκῆς κατεσκευάσθη καὶ ὁ Κάλαμις Νίκην διὰ τοῦς Μαντινεῖς. Τὴν πλαστικὴν ἠκολούθησε καὶ ἡ γραφικὴ, ὡς ἐν τῇ ἐπὶ τῶν ἀγγείων παρεστάσει τῆς Νίκης φαίνεται, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰκονίζεται μετὰ πτερυγῶν μακρῶν, κατὰ τοῦτο διαφέρουσα τῆς Ἰριδος, πτερωτῆς καὶ ταύτης εἰκονιζομένης, ἀλλὰ μὲ βραχείας τὰς πτέρυγας.

Εἰς τὴν Ἀθηνᾶν Νίκην κῦχοντο οἱ ἐξερχόμενοι εἰς πόλεμον, οἱ ἀποδύμενοι εἰς μουσικούς καὶ ῥητορικούς ἀγῶνας καὶ ἐν γένει οἱ ἀναλαμβάνοντες οἰκονομικῶς δύσκολον ἐπιχείρησιν:

Διάποινα Νίκη, ξυγγενοῦ, τῶν τ' ἐν πόλει γυναικῶν
τοῦ νῦν παρεστῶτος θράστου; θέσθαι τροπαῖον ἡμᾶς,
ἀναβοᾷ ὁ τῶν γερόντων χορὸς ἐν τῇ Αὐσιστράτῃ
(στ. 317) ἐλπίζων εἰς τὴν βοήθειαν τῆς θεᾶς. Εἰς ταύτην ἀνατίθεισι τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ (στ. 138) πεποιθὸς ὅτι θέλει βοηθήσῃ αὐτὸν ὁ Ἑρμῆς:
Νίκη τ' Ἀθίνα Πολιά:

Ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου ἢ Ἀθηνᾶς Νίκης, ὁ ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτοῦ ὄψεις ἐξητάσαμεν, ἐσώζετο εἰς τὴν θέσιν του μέχρι τοῦ 1679· τὸ 1751 ὀλίγα λείψανα τούτου ἔμενον κατὰ χώραν, τὰ δὲ λοιπὰ, καταπασσόντα εἰς τὸν πρῶτων προπουλαίων χώρον, εἶχον καλυφθῆ ὑπὸ χωμάτων. Τὸ 1835 ἐγένετο ἀνασκαφὴ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην ἀνευρέθησαν τὰ πλεῖστα τοῦ ναοῦ μέρη, ἅτινα συνδεθέντα ἐδείξαν ἡμῖν πάλιν τὸ σχῆμα τοῦ κομποῦ τούτου καὶ διδακτικῶς τῆς ἀρχαίας τέχνης μνημείου, κολοβὸν ὅμως καὶ εἰς πολλὰ μέρη ἐξ ἀνάγκης συμπληρωθέν.

ΚΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ

Τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἡ Λασκάρinna Μπουμπουλίνα κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς Ἐπαναστάσεως. Εἰς τὴν μεγάλην καὶ γενναίαν αὐτῆς καρδίαν ἐνωρὶς ἀνέλαμψαν αἱ ἐν τῇ εὐάνδρῳ καὶ μεγαλυνύμῳ νήσῳ τῶν Σπετσῶν ἀμαζύουσαι εὐγενεῖς ἰδέαι τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἐχουσα ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ πατρίς εἶναι φιλέτερα καὶ τέκνων καὶ περιουσίας, προσήνεγκεν ὀλοκαύτωμα τῷ βωμῷ αὐτῆς καὶ υἱοῦς, καὶ πλοῖα, καὶ χρήματα. Πρὸς οὐδὲν ἐλογίζετο οὔτε τὴν ἀσθένειαν τοῦ φύλου τῆς, οὔτε τῆς θαλάσσης τοὺς κινδύνους, οὔτε τὰς ταλαιπωρίας τῆς ξηρᾶς. Φύσει δραστηρία καὶ ἀνδρική μετεπήδα ἀπὸ πολιορκίας εἰς πολιορκίαν προσφέρουσα τὴν πολύτιμον αὐτῆς ἀρωγὴν. Τὸ Ναύπλιον, ἡ Τρίπολις καὶ τὸ Ἄργος μαρτυροῦσι τὴν τόλμην καὶ τὴν γενναϊότητα, τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀνδρίαν τῆς γυναικός. Ἐνώπιον αὐτῆς ὁ ἀνανδρὸς ἀνὴρ ἠσχύνετο καὶ ὁ γενναῖος ὑπεχώρει. Κατὰ τὴν εἰς Ἄργος μετάβασιν τῆς ἔτυχεν ὑπὸ τῶν Ἀργείων ἐκτάκτου καὶ ἀσυνήθους ὑποδοχῆς. Σεμνοπρεπῶς ἐνδεδυμένη καὶ φοβερῶς ὀπλισμένη, ἐξέληφθη ὑπὸ τῶν Ἀργείων ὡς ἄλλη Τελέσιλλα, καὶ ἐξῆψε τὴν πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῶν τάσιν. Τοιαύτην δ' ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν αὐτοῖς ἡ ὑπὸ τοιοῦτον χαρακτῆρα ἐμφάνισις τῆς, ὥστε ἅπαντες τὴν ἀπεικάλουν Κυράν των.

Ἡ Μπουμπουλίνα διέψευσε τὸ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἐν ταῖς Οἰκονομικαῖς ἀναφερόμενον, ὅτι «ὁ Θεὸς παρεσκευάσε τὸ γυναικεῖον φύλον ἐπὶ τὰ ἔνδον ἔργα καὶ ἐπιμελήματα, καὶ ὅτι τὰ ῥίγη καὶ τὰς στρατείας τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνδρὸς δύνασθαι καρτερεῖν κατεσκευάσε.» Ἄλλως τε τὸ γυναικεῖον φύλον πολλὰ παρέσχε δειγμάτων εὐρυτέρας καὶ ὑψηλοτέρας ἐνεργείας. Ἡ Μπουμπουλίνα ἦτον ἀναστήματος μάλλον ὑψηλοῦ, εἶχεν ὀφθαλμοὺς δῦεῖς καὶ φλογεροῦς, ὕψος μεγαλοπρεπῆς καὶ σοβαρὸν, καὶ

ἔσιν ἡλιοκαῆ. Οὕσα μειλίχιος καὶ μεγαλόδωρος, εὐπροσήγορος καὶ μετριόφρων, εἴλωσε τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην πάντων. Ἀγράμματος μὲν ὄλως ἀλλ' ὀξύνους καὶ εὐφυῆς, ἔχουσα μεγάλην πείραν καὶ πολλὰς πρακτικὰς γνώσεις, ἐτοιμότητα λόγου καὶ θάρρους, ἐξόχως παρὰ τῶν συμπολιτῶν τῆς ἐτιμᾶτο.

Εἰς ἅπαντα τὰ τοπικὰ τῶν Σπετσῶν συμβόλια προσεκαλεῖτο καὶ παρεκλήθητο μετὰ τοῦ Μέξη καὶ τοῦ Ἀνδρούτσου, τοῦ Μπόττση καὶ τοῦ Ἀναργύρου.

Ἄπαντες οἱ ὀπλαρχηγοὶ τῆς Πελοποννήσου ἐθαύμαζαν τοὺς εὐγενεῖς αὐτῆς τρόπους καὶ τὰ ὑψηλόφωνα αἰσθήματά της. Πάντοτε ἐξήτουν τὴν γνώμην της, ἢν καθήκον των θεώρουν νὰ ἐκπληρώσωσι. Κατὰ τὴν ἐπελθούσαν τότε διχόνοιαν ἡ Μπουμπουλίνα διὰ τοῦ τρόπου της καὶ τῆς πειστικότητος ἔπεισε τοὺς ὀπλαρχηγούς νὰ ὁμονοήσωσι καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς θέσεις των. Ἄπαντα τὰ ἔθνη τὴν ἀνευφήμησαν καὶ τὴν ἐχαιρέτισαν ὡς ἡρωίδα, κατατάξαντα τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐνδόξων καὶ περιωνύμων γυναικῶν. Τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς Μπουμπουλίνας κλείομεν διὰ τῶν ἐξῆς ἐκφραστικωτάτων στίχων τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἐν τῇ *Τουρκομάχῳ Ἑλλάδι*

Ἡ Μπουμπουλίνα ἦτον ὠραία,
εἶχε τὰ δῆματα τιβαρὰ,
καὶ ὡς ἡ Ἄρτεμις κολοσσαία
ἐπεριπάτει καὶ φοβερά.
Μεγάλα εἶχεν ὄμματα Ἦρας
καὶ βλέμμα σπείρον γοργού; σπινθήρας.
Τὸ χρυσοκέντηταν ἔνδυμά της
ζώνη συνέσφιγγε ἀργυρά,
καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὰ πλευρά της
σπάθη ἐκρέματο ἠχηρά.

Ε. Α. ΜΕΡΙΑΤΗΣ.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς κατέχει ὁ κ. ἀναχ. Ἀναγνωστόπουλος, τελειόφοιτος τῆς ἱατρικῆς, τῆς προθύμως ἐχορήγησεν ἡμῖν αὐτὸ πρὸς δημοσίευσιν.
Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

Ἀπὸ Ἀθήνας, τὴν 6^{ην} Φεβρουαρίου 1825.

Στρατηγὲ Γούρα,

Τὸν Σεπτέμβριον ἔλαβα εἰς Ναύπλιον παρὰ τοῦ Εὐγενεστάτου Ἐπάρχου τῶν Ἀθηνῶν, Κ^ο Σούτσου, προσκλητικὸν νὰ ἔλθω εἰς τὰς Ἀθήνας διδάσκαλος. Ἄλλ' ἐπειδὴ τότε μ' ἐμπόσαν κ' ὁ ἔφορος τῆς παιδείας καὶ ἄλλοι, νοζόντες συμφερότερον τὸ ν' ἀναδεχθῶ τὸ εἰς ἔργος συσταίνόμενον Κεντρικὸν Σχολεῖον, σκοπὸν εἶχα νὰ μὴ δεχθῶ τὴν πρόσκλησιν κ' ἐγὰφως, ἂν δὲν μὲ κατεκυρίευσεν ἡ ἐκεῖ ἐπικρατούσα ἐπιδημία. Δικτριβῶν δὲ εἰς Σίφνον, ὅπου ἐπῆγα πρὸς ἀνάρρωσίν μου, ἔλαβα καὶ ἄλλοτερον προσκλητικὸν παρὰ τῆς ὀλομελείας τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Σχολείου. Τότε φοβούμενος νὰ εἰσέλθω ἐπιδημίας, ἀπεφάσισα νὰ

ἔλθω, ἐνῶ δὲν εἶχα ἐλπίδα δραστηρίου καὶ σπουδαίας συνδρομῆς εἰς στερεώσιν καὶ βελτιώσιν τοῦ Σχολείου ἀπ' ἄλλον εἰμὴ μόνον ἀπὸ τὸν Ἐπαρχον, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζα προσωπικῶς ἀπὸ τὸ Βουκουρέστιον ἀκόμη, καὶ ἀπὸ τὴν γενναϊότητά σου, τὸν ὁποῖον ἡ θεὰ Φήμη ἐκήρυξεν εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην ἀνδρείον πολεμιστὴν, καὶ τὴν ἀποφασίζετο νὰ διασαλίση εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ἀγαπώντων εὐλικρινῶς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν εὐνομίαν αὐτῆς, καὶ νὰ συστήσῃ εἰς τὴν ἀγάπην αὐτῶν ὡς ὑπέρομαχον τῶν νόμων, τὴν μόνην πηγὴν τῆς κοινῆς καὶ μερικῆς ἐνὸς ἐκάστου εὐδαιμονίας.

Ἄλλὰ ποῖος δίκαιος κριτὴς τῆς συνεπείας τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων δὲν θὰ Σὲ θαυμάσῃ, Γούρα, ὅταν ἀκούσῃ ἀπὸ τὴν ἐκατόμῳφνον φήμην, ὅτι καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν θορόδων τοῦ Ἀρεως, ὄχι μόνον ἐνθυμείσαι, ἀλλὰ καὶ προνοεῖς διὰ τὸ Σχολεῖον, καὶ διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς Φιλομούσου Ἑταιρίας; Ναί, βέβαια θὰ Σὲ θαυμάσῃ διότι παιδιόθεν μακρυσμένος ἀπὸ πόλεις, ὅπου συνθίζουσιν μάλιστα νὰ ἐμφιλοχωρῶσιν οἱ ἐπαγγελομένοι τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, δὲν νύτυχῃσαι νὰ στολίσης τὸν νοῦν σου μετὰ τῆς παιδείας τὰ καλὰ, καθὼς ἐσυνείθισες τὴν καρδίαν σου νὰ μισῇ τοὺς τυράννους τῶν ὁμογενῶν σου, καὶ μαυμεθανοὺς καὶ ψευδωνύμους χριστιανοὺς, καὶ ἐξήσκησες τὸν βραχίονά σου νὰ τοὺς κτυπᾷ, καὶ ἐγύμνασες τὸ σῶμά σου εἰς τὴν σκληραγωγίαν τὴν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίαν εἰς τοὺς ἐπιχειριζομένους τὸ τοιοῦτον ἔνδοξον ἔργον.

Ἀφοῦ δὲ ἦλθα ἐδῶ, μετὰ δέκα ἡμέρας καὶ μετὰ δύο συνελεύσεις καὶ συνομιλίας μετὰ τῶν ἐνδημούντων Ἐπιτρόπων τοῦ Σχολείου, ἀπεφασίσθη νὰ ἀναδεχθῶ τὴν ἀρχιδιδασκαλίαν τοῦ Γυμνασίου καὶ τὴν ἐπιστασίαν τῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐπεσκέφθην τὸ μόνον ἀκόμη εἰς ἐνέργειαν ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον ἐπειδὴ τὸ ἄλλο ἀκόμη δὲν ἄρχισε διὰ τὴν δυσκολίαν νὰ ἐτοιμασθῶσι τ' ἀναγκαῖα βάρβα. Ἐκεῖνο ἔχει ὑπὲρ τοὺς 250 μαθητάς, ἐνῶ εἶναι μόνον 140 χωρητικόν καὶ διὰ τοῦτο ὁ διδάσκαλος, ὁ κύριος Συνέσιος, ἀνὴρ ἄξιος εἰς τὸ ὅποιον ἐπαγγέλλεται ἔργον, ὡς εἰδήμων τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης κ' ἐμπειρος τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου, δὲν δύναται νὰ ρυθμίσῃ αὐτὸ τοιοῦτοτρόπως, ὥστε νὰ κινῶνται οἱ μαθηταὶ εὐτάκτως καὶ γοργῶς, καὶ αὐτὸς νὰ ἴδῃ τοὺς ἐλπίζομένους καρπὸς τῶν κόπων του. Καὶ τὰς μὲν ἐλλείψεις ταύτας θ' ἀναίρεσῃ ἡ σύστασις τοῦ ἄλλου ἀλληλοδιδασκτικοῦ σχολείου. Οἱ πίνακες ὅμως, τοὺς ὁποῖους ἐξέδωσεν ὁ κύριος Γ. Κλεόβουλος, εἶναι μόνον διὰ τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ δι' αὐτὴν ἀνίκαναί. Ὅθεν ἐλπίζομεν, ὅτι ὁ γενικὸς ἔφορος τῆς παιδείας, κύριος Γρηγόριος Κωνσταντάς, θὰ φροντίσῃ νὰ συν-